Møtereferat - Forum for systemtjenester 2026

Møtedato: 05.11.2026

Sted: Møterom Smestad, Hovedkontor Statnett SF, Nydalen allé 33, 0484 Oslo

Følgende aktører ble oppfordret til å delta:

- Konsesjonærer med produksjonsanlegg over 10 MVA
- Eksisterende og nye leverandører av FCR
- Prosjektutviklere av anlegg som er aktuelle for reservemarkedene, f.eks datasentre og BESS

Møteleder: Morten Hellum

Kopi til: Fornybar Norge, Norsk Industri, Distriktsenergi, Offshore Norge og RME.

Ansvarlig/adm. enhet:
Systemdrift - Utvikling reserver og marked - Reservemarkeder

Neste møte:
Tentativt oktober/november 2027.

Referat dato: 20.11.2026

Saksliste

#	Sak	Ansvarlig
1.	**Velkommen og praktisk informasjon - Innledning** **Møtestart og introduksjon** Morten Hellum, seksjonsleder for Reservemarkeder i Statnett, åpnet møtet med en introduksjon av hensikten med Forum for systemtjenester. **Tiltak og aktiviteter** Det ble presentert et utvalg av Statnetts pågående og planlagte tiltak og aktiviteter innen systemtjenester og reservemarkeder. Se lysark #5.	Morten Hellum, Seksjonsleder Reservemarkeder
2.	**FCR og grunnleveranse – problem eller mulighet?** Finn Holmvik, spesialrådgiver i Å Energi AS, presenterte Å Energis erfaringer knyttet til innføring av de felles nordiske tekniske kravene for FCR. Statnetts kommentar til innlegget fra Finn Holmvik, Å Energi om fotnote om grunnleveranse i FCR-kravene. Statnett fikk inn denne fotnoten slik at	Finn Holmvik – Å Energi Vannkraft AS

#	Sak	Ansvarlig
	enheter som har FCR-funksjonalitet fortsatt er med å sikre FCR-D og LFSM gjennom grunnleveranse.	
3.	**FCR krav/markeder/FCR-D Opp** **Spørsmål**: Hva var bakgrunnen for å kjøpe FCR-D opp i D-1 og ikke D-2? **Svar**: Det var det markedet som var implementert i markedsplattformen. Kommentar fra salen: Kjøp av FCR-D i D-2 vil muliggjøre at objektet kan delta i FCR-N i D-1 som meldes inn dagen etter. Kommentar fra salen: Markedsvolumet er mindre enn noen av de prekvalifiserte anleggene har mulighet til å kjøre. **Spørsmål**: RME skal godkjenne markedsvilkårene for FCR – hvor lang tid tar det før RME godkjenner? **Svar**: Statnett forventer en godkjenning før årsskiftet 2026/2027. **Spørsmål**: Hvor lang tid tar det fra RME godkjenner til det blir teknisk implementert? **Svar**: Det vil ikke ta lang tid. **Spørsmål**: Hva er forventet saksbehandlingstid for FCR-søknader? **Svar**: Vi har en ambisjon om å komme a jour med saksbehandling for reguleringsobjekter som er omfattet av begrensningene[1] innen utgangen av 2026. **Spørsmål**: Må det sendes klage til RME for å få prekvalifiseringssøknadene behandlet? **Svar**: Av hensyn til likebehandling behandler Statnett prekvalifiseringssøknader i den rekkefølgen de er mottatt. Saker som er påklaget blir derfor ikke forsert. **Spørsmål**: Har dere oppdaterte prognoser for FCR-D Opp og FCR-D Ned? **Svar**: Statnett vil komme med oppdaterte prognoser. **Spørsmål**: Kommer dere til å nå målet om å kjøpe FCR fra bare prekvalifiserte volum innen 2028? **Svar**: Det er gjennomført og innført tiltak for å stimulere til prekvalifisering. Statnett vurderer det som krevende å nå tilstrekkelig likviditet i FCR-markedet innen 2028. **Spørsmål**: Har dere varslet de andre nordiske TSOene og hva er deres reaksjon på det? **Svar**: Statnett rapporter årlig til regulator, og er i dialog med øvrige nordiske TSOer. **Spørsmål**: Har noen søkt om prekvalifisering for statisk FCR i Norge?	Truls Edvardsen Aarønes, seksjon Reservemarkeder

[1] Innføring av begrensninger på prekvalifisering av reguleringsobjekter i nett under 110 kV | Statnett

#	Sak	Ansvarlig
	Svar: Nei **Spørsmål**: Har dere mål/prøvd å endre volum oftere for å se om det gir større insentiver. **Svar:** Justering av volum som sikres i markedet for FCR-D opp vurderes jevnlig. Det har ikke vært tilstrekkelig likviditet eller bud til å øke volumet raskere. **Spørsmål**: Sitter til vanlig og simulerer FCR tester som skal gjøres på anlegg. Hvis man ikke kommer gjennom tester – må volumet reduseres. Utfordring: FCR-kapasitet påvirkes av f.eks. endringer i vannstand, antall parallelle aggregater som kjører etc. Vurderer Statnett å utvikle krav slik at dette hensyntas? **Svar:** Statnett ønsker ikke å gjøre kravene mer komplisert, og har ikke planer om å utvikle kravene for å hensynta dette. **Spørsmål**: Prioriterer dere bare søknader etter tidspunkt for innsendelse? **Svar**: Per i dag gjør vi det, da tidsfristene gitt i SO GL gjelder for alle søknader. **Spørsmål**: Det er en lang kø nå. Er det en ekstraordinær situasjon? **Svar**: Statnett forventer at situasjonen vi er i er forbigående. **Spørsmål**: Klareringsalgoritmen i FCR-D opp markedet. Hvis man risikerer å ikke få tilslag selv om budene burde få tilslag så er det et ganske kraftig signal om å ikke være med. **Svar**: Det er beklagelig. Det er kjøpt et mindre volum enn det Statnett har sagt vi skulle kjøpe i noen få enkelt timer. Dette er adressert, men det er en risiko for at det kan skje flere ganger. Utviklere er på saken og vil fikse problemet så raskt som mulig. **Spørsmål**: Er det gjort noen oppdateringer siden 3. november når dette skjedde? **Svar**: Det er ikke gjort noen oppdateringer etter det. **Spørsmål**: Kan dere vurdere prisavhengig kjøp? **Svar**: Vi har ikke lagt opp til prisavhengige kjøp. **Kommentar:** Større aggregat har kanskje minimum kapasitet som langt overstiger 10 MW. **Svar**: Vi må ta med oss dette videre.	
4.	**Vedtak om leveranse og betaling av systemtjenester 2027** **Spørsmål**: Hva ser dere for dere å kommunisere angående grunnleveransen på sikt? **Svar**: Statnett jobber med avklaringer om grunnleveransen.	Truls Aarønes, seksjon Reservemarkeder

#	Sak	Ansvarlig
	Spørsmål: Hvis grunnleveransen skal bort – hva slags konsekvenser vil det ha for aggregat som ikke kan skru av frekvensregulering? **Svar**: De praktikalitetene får vi håndtere.	
5.	**Forbruksplaner** Statnett har hatt retningslinjer på høring. For første gang introduseres en plikt til å sende inn forbruksplaner, forutsatt RME-godkjenning av retningslinjene. **Spørsmål: Fredrik Villanger (Elmera):** Dersom en enkeltkunde har mange forbrukspunkter spredt over et stort område som til sammen bruker over 100 GWh/år, er de da pliktig å levere forbruksplaner? **Svar:** Med store sluttbrukere menes de som har industritariff. Dette er harmonert med definisjonen i tariffheftet. Her menes sluttbrukere som er enkeltkunder på én lokasjon. Sluttbrukere som er enkeltkunder spredt over mange lokasjoner vil ikke være pliktige å melde inn forbruksplaner. **Spørsmål/kommentar:** Balanseansvarlig skal sende inn forventet ubalanse. Det er viktig at det er tydelig hvilke roller som har hvilke ansvar, og alle roller kan innehas av ulike aktører. **Svar:** I forslaget som er sendt til godkjenning er det mye tydeligere hvem som har ulike roller enn i høringsforslaget. **Spørsmål: Terje Omland (Elkem):** Det har ikke vært mye dialog mellom Statnett og oss. Core business for Elkem er å forbruke strøm for å lage produkter. Det å ha forbruksplaner kommer til å kreve mange ressurser – inngripende i vår rolle som kraftforbruker. Vårt forbruk er relativt stabilt. Forslaget stiller ganske høye krav til forbruksaktører. Har dere reflektert litt over hvordan det treffer? **Svar:** Det er en avveining om belastning på sluttbrukere og nytten for kraftsystemet. Forslaget har vært på høring, og vi har fått tilbakemeldinger og justert forslaget i henhold til innspillene.	Nina Wahl Gunderson, seksjon Reservemarkeder
6.	**Nasjonal metode for datautveksling** I henhold til SOGL skal hver TSO i samordning med netteiere og store nettbrukere lage en nasjonal metode for omfang og anvendelse av datautveksling. Statnett har gjort et forarbeid og vil snart sende et forslag på høring til bransjen. Statnett vil videre ferdigstille metode og høringsdokument. Forslaget vil sendes på høring og aktørene vil inviteres til å komme med høringsinnspill. **Spørsmål (teams)**: Hvem kan være «Third Party» i denne modellen, og hvem har myndighet til å beslutte hvilken aktør som skal fylle denne rollen? Er dette definert gjennom nasjonal implementering, eller bestemmes det av TSO/DSO? **Svar**: Nils Martin Espegren: I utgangspunktet er deling av data direkte fra aktør til aktør – men kan skje via en "third party" hvis aktørene er enige om	Eirin Marie Syvertsen, avdeling Systemansvar

#	Sak	Ansvarlig
	det. Det er noe berørte aktører eller bransjen som helhet må bli enige om etter det foreligger en godkjent metode. **Spørsmål**: Rapporteringsveier, men ikke så mye om omfang? Har dere gjort kostnadsvurderinger i forhold til aktører som nå er marginalt lønnsomme? **Svar**: Vi har tatt utgangspunkt i dataene som SOGL ramser opp. Mye av denne dataen utveksles allerede i dag på bakgrunn av retningslinjer til forskrift om systemansvar (fos). **Spørsmål**: Finn Holmvik: Hvis jeg forstår rett vil krav til data treffe mange flere aktører. Hvor lang tid til implementering? **Svar**: I utgangspunktet vil Statnett foreslå implementeringstid på 2 år. Når det gjelder hvem som sender data – det er ikke slik at alle nettbrukere jeg har listet opp skal sende alle typer data. Det varierer litt på aktør og datatype og presiseres i høringsdokumentet.	
7.	**Funksjonskrav til datasenter** Mathias Winther Thorsen, Seksjon Leveringskvalitet. Bakteppe: Stor endring i utvikling av datasenter, som skjer raskt. Datasentre representerer en ny type last. Potensielt ganske dynamisk. De kan ha en vesentlig påvirkning på kraftsystemet. Det er viktig at søknader om funksjonalitet kommer tidlig slik at konsesjonær kan tilpasse anleggene før detaljprosjektering og bestilling av utstyr. Statnett utvikler krav, harmonisert med naboland og så konkret som mulig. Statnett stiller ikke krav uten grunn, men av hensyn til kraftsystemets funksjonalitet. Kravene er under utvikling Spørsmål kan sendes til funksjonalitet@statnett.no. **Spørsmål**: Hvilken dialog har Statnett med leverandører av UPS-systemene? **Svar:** Statnett har noe dialog – det har ikke vært så mye av det til nå. Oppfølging: Det er forskjell på hva forskjellige UPS leverandører kan levere. Oppfølging: Statnett kan sette krav – kommer dere til å presisere kravene og si hva dere kommer til å gjøre? **Svar:** Vi jobber med å konkretisere kravene. **Spørsmål**: Hva med datasentre i forbindelse med overgang til øydrift? Henger de med? **Svar:** Det er blant de tingene vi ser på. **Oppfølgingskommentar:** Har du en kritisk hendelse i nettet skal du holde inne. Hvordan datasentre og frittstående batterier oppfører seg er ekstremt viktig.	Mathias Winther Thorsen, seksjon Leveringskvalitet

#	Sak	Ansvarlig
	Svar: Kjemperelevante problemstillinger. **Spørsmål**: Kommer det egne kapitler i NVF om batterier/datasentre **Svar:** Batterier regnes som kraftparker. Datasentre regnes som forbruksanlegg. Vi skal være teknologinøytrale. **Kommentar:** Statnett må jobbe tettere med bransjen. Hvordan gjør man det? Eksempel: Greenscale har laget en white paper – står klare til å hjelpe for at Statnett kan forstå lasten. **Svar:** Bra innspill. Vi må se på hvordan vi har dialog med bransjen. **Spørsmål:** Kan du kvantifisere den dynamiske lasten. **Svar:** Det er forskjellig. Det er en del datasenter som er skylagring – relativt jevn last. Noen andre sentre er avhengig av bruk og har da variasjoner gjennom døgnet. Datasentre som brukes til modelltrening vil kunne ha mye større variasjoner.	
8.	**Søknadsplikt og funksjonskrav for små kraftparker og BESS i distribusjonsnettet** Mathias Winther Thorsen, Seksjon Leveringskvalitet, orienterte om søknadsplikt og prosess. Det er alltid søknadsplikt for produksjonsanlegg over 5 MW, og det vil også kunne være søknadsplikt for en del anlegg under 5 MW. Statnett ser at prosessen i fos § 14 annet ledd ikke er tilstrekkelig kjent. **Spørsmål:** Hvordan ser Statnett på bruk av probabilistiske metoder som supplement til deterministiske kriterier i planlegging, operativ drift og beredskap, for å vurdere faktisk risiko og utnytte kraftnettet bedre uten å svekke forsyningssikkerheten? **Svar:** Mathias: Dette er litt vanskelig å svare konkret på, men vi opererer generelt med faste krav. **Spørsmål:** Bjørn Thorud fra Eidsiva. Kravene det vises til er greit å følge for grid-following. Når det gjelder grid-forming savnes tydelige krav fra Statnett. Ønsker en litt mer pragmatisk tilnærming til dette i Norge. **Svar:** Gode poenger med tanke på grid forming. Vi jobber med saken. Vi har en fordel ved at vi fatter enkeltvedtak. Vi anbefaler å ta kontakt med funksjonalitet@statnett.no. **Spørsmål:** Separatdrift og kraftparker. Hvordan er kravene til batterisystemer ved øydrifter? **Svar**: Mathias vil sjekke de konkrete kravene og komme tilbake. **Spørsmål:** Er dere i gang med krav for synkrone produksjonsanlegg koblet sammen med batterier? **Svar:** Per nå er det mest enkeltsaker. Vi ser det kommer forskjellige løsninger fra forskjellige aktører. Dette er et tema vi ønsker å konkretisere og forsøke å harmonisere med for eksempel Sverige fremover.	Mathias Winther Thorsen, seksjon Leveringskvalitet

#	Sak	Ansvarlig
	Kommentar om når normer som gjelder for lavere nettnivå møter krav som vi stiller i øvre nettnivå. **Svar:** Dette forsøkes harmonisert.	
9.	Avslutning/Oppsummering Fellesnevner for alt vi snakker om i dag – Vi jobber alle i salen for å få kraftsystemet til å henge sammen og fungere i stort. Statnett har sin rolle, men alle her i rommet og på teams har en rolle i det. Vi vil komme tilbake med referat og sende ut presentasjon i etterkant.	Morten Hellum, Seksjonsleder Reservemarkeder